

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Te pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnistvo in ekspedicija v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniila (inzerati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr. če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, I. 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 259.

V Ljubljani, v soboto 12. novembra 1892.

Letnik XX.

Prosto vednostno znanstveno raziskavanje.

Ce bi vsaj vedeli, da smo v boju! Buka velika, dima obilo, a nas ne pade nobeden, streljajo na nas, toda s slepimi patroni, in mi imamo le nevhvalezni posel, da dokazujemo bojevskim strelcem, da nas to ne more raniti.

Ali ni, za Boga, takih slepih patronov izstreljenih že nebroj na nas vzlasti po katoliškem shodu? Danes iztaknemo jeden primer, in sicer ne z namenom polemizovanja, tudi ne v obrambo, marveč v pojasnilo.

Ze poslanec Šuklje je v deželnem zboru govoril o „prostem raziskavanju“; isto se je poudarjalo v „Narodovem“ članku „liberalizem“, in zadnja „Domovina“ prinaša v prvem članku po Gladstoneju posnete besede: „Izginile iz sveta bodo samo tiste cerkve, ki ne bodo mogle obstati pred prostim vednostnim raziskavanjem.“

Vse drugo je jasno v tem stavku, le beseda „prosto“ je dvomna in se le prečesto krivo umeje. Ze dvakrat smo navedli iz „Naroda“ definicijo liberalizma. Po večjem bodi še tu: „Pravi liberalizem je svobodno — — — mišljenje, ki dovoljuje vsakemu prosto gibanje, v kolikor ne posega s tem v jednake pravice svojega bližnjika. — „Sum cuique“, („Slovenec“ št. 251.) — Da „sum cuique“, a pred vsem — Bogu!

Prosto gibanje ne posega v pravice bližnjikove, a pred vsem ne v pravice, ki jih ima do človeka njegov stvarnik. To manjka v definiciji in to je — značilno za liberalizem.

Pridenite to, in — Kristus, kakor je trdil „Narod“, je liberelec in vsi njegovi verniki — liberalci.

Odvzemite to in Vaša trditev o Izveličarju našem je — bogokletna! — —

Liberalizem je uprav vstvaril države, koder se vera v jednega, osebnega Boga le trpi, koder se izvoru vse pravice le dobrohotno pusti še mesto in veljava v omejenih prostorih, in še to le v toliko, v kolikor ne posega spoznavanje in čiščenje božje v pravice, ki jih brez dokazov prilastuje liberalizem državi.

Take prostosti v vednostnem raziskavanju seveda ne moremo priznati, ker je biti ne more, dokler je človek omejeno, vstvarjeno bitje, povsem odvisno od svojega Začetnika in Ohranjevalca. — A vednostno raziskavanje že samo v sebi ne more sprejeti tega načela. Stvarstvo povsod kaže svojega stvarnika, povsod oznanja o njegovi modrosti in dobroti; zato tudi znanstveno delovanje in veda vodita k Bogu.

Poudarjamo: znanstveno, in sicer zato, ker je marsikaj, kar je kedaj pod tem bliščečim naslovom romalo v svet, bilo tendencijozno — in ne — znanstveno; poudarjamo: veda, ker se je obilo nedokazanih hipotez in dozdevnih teorij popularizovalo kot prava veda, kot vspehi vede, kot plodovi vede mej — lahkoverni svet in, žalibog, dobilo je čisto več vere, nego Bog s svojim razodetjem, dasi ni mnogokrat imelo drugih dokazov, nego lagodnost spačeni človeški naravi. — Pa da bi tendencijozno raziskavanje, da bi teorije in hipoteze vsaj ne bile navadne — laži! Tudi teh je nadelo obilo znanstveno obleko in je mogočno gospodujoč — kot aksijom zasedalo vеди namenjene stolice.

Tudi take prostosti v vednostnem raziskavanju seveda ne moremo priznati tudi z vednostnega stališča ne, če se tudi ne oziramo na to, da so take teorije in hipoteze in laži največkrat bile obrnene proti katoliški cerkvi in proti vsaki pozitivni veri.

Bodi nekaj vzgledov! Veda ni imela do našega stoletja vednostnih dokazov, da so Hebrejci bivali v Egiptu, ali vsaj ne, da je popis egiptskega robstva

v Genezi — resničen. Iz tega so nekateri „prosti raziskovalci“ sklepali, da je — neresničen. In to se je trdilo kot rezultat vede po vseučilišnih stolicah in za gostilniškimi mizami. Veda ni imela do zadnjega časa dokazov o Baltazarju, kakor ga popisuje Daniel in trdilo se je, da je poročilo Danielovo — neresnično. In takih stvari je še v obilici; iz vsega tega pa so razširjali kolporterji in samokolničarji in agentje take vede kot resnico, da sv. pismo ni verodostojno, da ni spisano od mož s sv. Duhom navdihnenih in da vsled tega tudi verstva, ki iz njega zajemajo, nimajo božjega izvora, da so samo človeško delo.

In glej! Veda je razkrila egiptске spomenike in jih razvozlala; iz groba so vstali stari Asirci in Babilonci in — veda priča sedaj istinitost svetopisemskih poročil. Kaj je vse storilo in doseglo „prosto raziskovanje“ v zgodovini in v prirodnih vedah, kar je zopet veda podrla in tako morala služiti resnici.

Da, prosto vednostno raziskovanje mora biti, a poudarjamo zopet: to prosto raziskovanje mora biti — vednostno!

In zato se klanjamo strokovnjaku v kemiji, ali fiziki, ali astronomiji, dokler ostane tam, kjer je strokovnjak. A če posega drugam, koder ni, tam se ne — klanjamo več.

Do napačnih trditev ga ne privede veda, marveč nevednost; raziskovanje njegovo neha biti znanost, kakor hitro po napačnih sklepih posega drugam. Dokler nam na pr. darvinizem kot možno hipotezo dokazuje naravoslovec, do tedaj je v pravu; če pa začne o tej hipotezi razpravljati kot o faktu in sklepati iz tega, da ni Boga, ni več znanstveno.

Političen list ni zato, da bi taka vprašanja in extenso razpravljaj; komur je do resnice, išči jo dalje. Mi le dostavljamo: katoliška cerkev se ne potrebuje bati za svoj obstanek kakeršnega koli raziskavanja, tudi brezbožnega ne; nasprotno veda sama stoji zanjo in le še v večjem sijaju bo stala

LISTEK

Pismo.

Gospod vrednik!

Ni še dolgo, kar nosite breme odgovornega vrednika, a že so Vas ljubeznjivi nasprotniki naši kot „borca za vero“ uvrstili med „razbojnike perá“ in „mošenike pečati“, kakor nas izvolijo nazivljati s svojo fino ljubeznjivostjo. — „Udušujejo me toda s — cveticami“, rekel je 84letni Voltaire“, zroč na svoje lavorike, Vas sedaj še — s trnjem, a v Matuzalemovi starosti brez dvojbe i Vas doleti sreča Voltairjeva.

„Le rasoir national“ Vaših radikalcev je vedno nabrušen in izvrstno deluje. Popravkologija ima pri tem odlično mesto. — Dobili ste kar dva popravka zaradi Vašega članka: Sramota, in vkljub obema popravkoma vzdržuje se v Ljubljani še vedno „sramota“, za katero nečajo veliki gospodje nič vedeti. Pričakovali smo vsaj od „Naroda“, da bode v tej zadevi se postavil na Vašo stran in tirjal, da se spodtika odpravi — a tega ni storil. Ignorira vse drugo, le osebo Vašo postavi pred liberalni svet po znanem framasonskem receptu kolikor moč moralno zaničljivo in — tako meni, da je škandal odpravljen. Ne, gospóda, ljudstvo godrnja, pritožbe se

množe od vseh strani, pripoveduje se o žalostnih prizorih, pogubnih v moralnem in socijalnem oziru, in kar je najhujše, so listi slovenski, ki to hvalijo in zagovarjajo, kar je najgrje, so ljudje, ki se s tem ponašajo, koliko dobička nosi taka naprava in kako bi se razširila ali ustanovila podružnica. Ali vendar je obstanek take hiše poleg tako jasno govorečega zakona nemogoč, prej ali slej mora priti kriza. Le vztrajajte v boju za poštenje Ljubljane, ne zmenec se za koalicio liberalizma. Boli Vas, vem da, to, da je uprav za časa slovenskega gospodarstva Ljubljana dobila sramotilni ta pečat, a to je dejanje, katerega ni moč utajiti.

V kroniki za leto 1892 pa bo zapisano: Slovenski katolicizem vprizoril je to leto I. slovenski katoliški shod, slovenski liberalizem pa je isto leto vsploдил —!

Karakteristikon ta je tako silen, da ga ne izbrisejo ni folijanti slovenskih radikalnih popravkofilov. C'est le triomphe du vice! Vrhunec zlodejstva! Hvala Bogu, da so pregnane srednjeveške teme in nas obveja dih pravega liberalizma!

Za javno moralo in za narodni napredek jako uspešno deluje tudi novo gledališče. Lahkotne igrice, francoske in nemške, presajajo se na slovenska tla, katerih glavni junaki so „chevaliers d'industrie“ in „filles d'affaire“. Na teh vzorih vzgajaj se naša

nadobudna mladina! In vzgaja se! Baš gre po Ljubljani novica, da je neka mlekozobka ušla svojim starišem, potikala se teden dni v doma s svojim „varuhom“ in ko je nadobudnico zalotila užajljena skrbna mati, ubežala ji je in skočila skozi okno; geslo njeno je bilo: „vaincre ou mourir“, a geslo njegovo: „vaincre ou courir“! Zmagati ali umreti, zmagati ali bežati. — Kaka ironija!

Taki so nasledki obiskovanja modernega gledališča in modernega romana. — Toda kaj hočemo, vsaj je dejal celó Jean Jacques: „Il faut des spectacles dans les grandes villes et des romans aux peuples corrompus.“

Da, liberalizem je hvalospev svobode, kakeršne bi ne smelo biti! Nedavno so na neki licitaciji v Parizu prodajali knjigo iz francoske revolucije. Vzana je bila ta knjiga v človeško kožo, govorila pa je o — človeških pravicah! Liberalizem je slavil takrat svoje zmagoslavje; bolj točne kritike o njem ne vem, kakor jo podaja ta vzgled.

Gospod vrednik! Vam pa svetujem, kar nekdaš Pitagora: „Vzdržite se graha! V viharju darujte — jeku!“ Grah je bil starim, kar je nam dandanes — glasovnica, Pitagorov jek pa je današnja — večina! — Pustite torej politiko ali pa tulite z volkovi in obsipali, uduševali Vas bodo s — cveticami.

Liga + 60.

zmagoslavna kot hčerka večne — Resnice in večne Vede. A kot mati in vzgojevalka svojih otrok ne more dopuščati tega, da bi se z lažmi in z dozdevnimi hipotezami pohujševala mladina, pohujševalo ljudstvo v „vede“ imenu; tega ne more pustiti niti zaradi vede, niti zaradi dolžnosti, ki jih ima do duš svojih vernikov. Zato pa ravno, da se ohrani prosto vednostno raziskavanje, zahteva katoliške šole in mej njimi — katoliška vseučilišča!

Liga + 12.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. novembra.

Notranje dežele.

Poljski katoliški shod. Več duhovnikov in družih je te dni se posvetovalo v Krakovem, da bi se sklical poljski katoliški shod, kateri bi poživljal katoliško življenje mej Poljaki in se posvetovalo, kako bi se dale zboljšati socialne razmere. Kdor pozna razmere v Galiciji, bode rad priznal potrebo takega shoda.

Moravsko. V Prostejevem se je te dni konstituiral nov mestni zastop. Mej Čehi je bilo zaradi tega veliko veselje, ker so Nemci bili napeli vse sile, da bi mestno upravo obdržali v rokah. Pritožili so se bili proti izidu volitev do vseh instanc in tako za precej časa si podaljšali poslovanje prejšnjega nemškega občinskega zastopa. Mnogi Čehi razobesili so na dan konstituiranja novega zastopa češke zastave, kar je Nemce posebno bodlo v oči. Po časopisih sedaj napadajo posebno okrajnega sodnika, ki je bil tudi razobesil zastavo. Nemška jeza je tem večja, ker nemajo dosti upanja, da bi še kdaj dobili mestno upravo v roke. Novi mestni zbor bode pa imel mnogo dela, da popravi vse napake prejšnjega zastopa. Tudi mestno gospodarstvo bajé ni v najlepšem redu.

Slavija. Nemški liberalci bodo pa v tešenskem volilnem okraju kandidovali tešenskega odvetaika dr. Kluckega. Da moremo prav ceniti vrednost tega kandidata, moramo povedati, da je poljski renegat, brat poljskega poslanca Stanislava Kluckega. Po programu ki ga je razvil na nekem volilnem shodu, se pa Klucki dosti ne loči od nemških nacionalcev, samo židov tako ne sovraži, kakor jih večina nemških nacionalcev. Glavna točka njegovega programa je, da se Avstrija postavi popolnoma na nemško podlago in pred vsem vpelje nemški državni jezik. Če bode voljen, obljubil je delati v nemškem zmislu. Da je nasprotnik verski šoli, tega še praviti ni treba. Narodni razpori mu ne ugajajo, kajti on je za tak narodni mir, da bi Nemci gospodovali, Slovani pa molčali in mirno trpeli. Navdušen je za napredek in omiko, ki pa seveda mora biti nemška. Klucki je skozi in skozi skrajno nemškega mišljenja, če tudi ima poljsko ime.

Galicija. Poljski listi so dolgo agitatorje dolžili, da Rusine pregovarjajo k izseljevanju. Sedaj pa začnejo spoznavati, da so izseljevanja največ krivi žalostne narodno-gospodarske razmere. Pred štiridesetimi leti v Galiciji ni manjkalo dela. Vedno je bilo dovolj opravila na cestah in na veleposestvih. Od tedaj se je prebivalstvo močno pomnožilo, delo pa zmanjšalo. Vožnje po cestah ni, od kar so železnice, veleposestniki pa tudi ne potrebujejo toliko ljudi, od kar delajo s stroji. Domače tkalstvo je nekdanj v Galiciji tudi dajalo ljudem zaslužka, ali je uničilo dovažanje tovarniškega blaga. Poljski listi priporočajo, da se naj v Galiciji vpelje na novo kaka domača obrt in začnejo delati tovarne, da revnejše ljudstvo dobi zaslužka, da se mu ne bode treba izseljevati v Rusijo in v Ameriko.

Vnanje države.

Avstrija in Rusija. Ruski carjevič bode, vračajoč se iz Aten, ustavil se na Dunaju. Ostane li jeden sam dan ali pa več dni, to še ni za gotovo določeno. Da bode ruski carjevič gost avstrijskega cesarja, temu se pripisuje velika politična važnost. S tem se bode pokazalo, da tudi v Peterburgu znajo ceniti avstrijsko miroljubno politiko. Ta obisk bode le še bolj potrdil Kalnokyjeve besede o dobrih odnosih z Rusijo v delegacijah. Carjevič bi se bil ustavil na Dunaju, ko se je peljal v Atene, ali je tedaj bil na Dunaju baš nemški cesar in je avstrijski dvor obračal vso pozornost nemškemu vladarju. Tedaj bi že zaradi vnanjega sijaja ne bilo moglo biti občevanje tako intimno, kakor bode sedaj. Avstrijski narodi gotovo želé, da bi prihod ruskega carjeviča odstranil vsa nesporazumljenja mej Rusijo in Avstrijo in s tem utrdil evropski mir. Čim bolj bi bode avstrijski odnosi z Rusijo, tem manj pomena bode imela trodržavna zveza, katere kot katoličani in Slovani ne moremo biti posebno veseli.

Srbija. Omenili smo bili, da so v Beogradu zaprli župana in oba podžupana zaradi zlorabe uradne oblasti. Mestno sodišče je pa vse tri oprostilo in to razsodbo je potrdilo najvišje sodišče. Zaprli so jih bili na željo vlade, katera bi na vsak način rada odstranila radikale iz belgrajske mestne uprave. Liberalci še vedno nabirajo podpise proti radikalni mestni upravi, da bi tako izsilili nove vo-

litve, pa nemajo sreče. Pričakovali so pomoči od naprednjakov, ki so pa jim vsako pomoč odrekli.

Francija. V sredo pride v zbornici na vrsto poostrenja tiskovnega zakona. Zvišala se bode kaznen za tiste, ki po časopisih priporočajo umor in ropanje. Socialistom in nekaterim radikalcem taka prememba tiskovnega zakona ni po volji. Večina zbornice je pa zanjo, ker je v sedanjem času jako potrebna.

Anglija. V sredo je bil navadni banket pri londonskem županu. Običajno pri tem banketu govori ministerski predsednik o politiki. Letos se pa Gladstone iz zdravstvenih ozirih ni udeležil tega banketa. Ta govor je zatorej imel earl of Kimberley. Rekel je, da se sedaj še ni moč izreči o predlogih, ki se predložijo parlamentu. Morley-jeve narredbe na Irskem so dobre, število zločinov se vedno manjša. Odnosi z vsemi državami so dobri. Ugandskemu vprašanju vlada obrača vso pozornost. Pamirsko vprašanje se vredi z novo vredbo meje. Pogajanja o tem se že vrše z Rusijo. Indijska meja je dobro zavarovana in se zatorej ni ničesar bati. Sedaj je na dnevnem redu vprašanje vrejenja valute v Indiji. Govornik pričakuje, da se to vprašanje ugodno reši. Poljedelstvo je v slabem stanju, ali on pričakuje, da bode kmetijska konferenca, ki se snide, za povzdigo kmetijstva kaj dobrega nasvetovala. Sploh je ta govor bil precej nejasen in iz njega se ne more posneti, kaka pota misli nastopiti vlada. — V Lancashiru je kakih 40.000 delavcev v bombaznih tovarnah ustavilo delo, ker se jim za 5% pomanjšali plači.

Turčija. Včeraj smo bili omenili, da so za prli sultanovega prvega zdravnika Mavrogenija pašo, ali danes pa že lahko povemo, da so ga izpustili. Preiskava je pokazala, da je nedolžen.

Amerika. Po hudih volilnih bojih so zmagali demokratje pri volitvah v Združenih državah in Cleveland zopet postane predsednik. Ta volitev je velikega narodnogospodarskega pomena. To je zmaga kmetijstva nad veliko industrijo. Republikanci so z visokimi carinami zabranjevali prihod evropskemu blagu v Ameriko. Vsled tega so se industrijski izdelki v Ameriki bili jako podražili. Tovarnarji so si polnili žepe. Kmetje in drugi manj premožni stanovi so pa to čutili in napeli vse sile ter republikance zopet v ozadje potisnili. Bogati tovarnarji so bili vse storili, da pripomorejo republikanski stranki do smage, pa njih trud je bil zastoj. Nas Avstrijce že ta zmaga zaradi tega zanima, ker je pričakovati, da dunajski biserni strugarji si zopet pridobé ameriško trgovišče, katero so bili izgubili zaradi visokih carin, katere so bili vpeljali republikanci. Na tisoče teh rokodelcev je na Dunaju vsled tega bilo prišlo ob kruh.

Izvirni dopisi.

Z Dolenjskega, 9. novembra. Res smešno je, kako se trudi „Narod“, da bi se opral židovskega liberalizma. Seveda, to je v sedanjih kritičnih časih, ko teh preklicanih zaupnic le še noče biti konec, pred vsem potrebno.

To časih slovesno-resno, časih mило-žalobno zdihovanje „Narodovo“ nad zaslepljenostjo klerikalno, zdi se mi kakor glas zvana, ko „megli zvonil“. A ti učeni zagovorniki idealnega slovenskega „pravega“ liberalizma so podobni možu, ki se križa pred hudo uro, zraven pa preklinja. „Narod“ pa se mi zdi kakor tisti cerkvenik, ki je med tem, ko je „megli zvonil“, klical vse svetnike na pomoč, a vsaka druga beseda mu jo bila kletvica; svoje zastarane slabosti ne more zatreti! Tudi „Narod“, čim bolj se prizadeva, pokazati se kot nedolžnega, pobožnega rodoljuba, tem bolj kaže vse svoje pege. To je še huje kakor Sisifovo delo! Kako ženjalno je hotel dokazati gorostasen prepad med pravim in laži-liberalizmom!

Toda ako se mu sploh kdaj ni posrečil kak članek, ta se mu gotovo ni! „Slovenec“ je že v 250. številki ponatisnil tisti eklatantni zgodovinski dokaz. Veleučeni gospod „Narodov“ članar je s tem dokazal, da je pravcati nazadnjak, ker takim dokazom so verovali ljudje „svoje dni“, ko je vsakdo koval zgodovino, kakor se mu je zljubilo, ko je bila resnica še zaprta z devetimi ključi v zaprašenih arhivih. Sedaj verujejo takim bedastostem le še tisti junaki, ki iz židovskih krvavih romanov zajemajo vse svoje zgodovinsko znanje.

„Oglejmo si zgodovino Evrope v času, ko še niso ogrevali človeškega rodu oživljajoči žarki pravega liberalizma, danes toli psovane.“ Tako kvasi veleučeni „Narodov“ zgodovinar in potem stavi celo vrsto vprašanj, kako je bilo v srednjem veku do francoske revolucije, kako za časa neomejene cerkvene oblasti, ko je rabila tezačnico, ko so grmade plapolale, ko je živel kmet „življenje psa“ (!), ko je gospodarila (o joj!) cerkvena cenzura, takrat ko je Luter osrečil in odrešil svet s svojo reformacijo itd. itd. Pred vsem bi se drznil poprositi gospoda član-

karja, naj bi sam blagovolil odgovoriti na ta vprašanja, da zvemo, kako je bilo v tistih „pasjih“ časih; vprašanja sama ne povedó še ničesar, temveč vznemljajo le radoznalost.

Ker sem v svojem optimizmu uverjen, da je članar pisal to v svojem „ognju“ le radi pomilovanja vredne zgodovinske svoje nevednosti, zato bi mu rad tu odgovoril na vsa ista vprašanja. Dotlej pa veleučena članarja in vse tiste, ki mu verujejo, opozarjam na dela slavnega Janssena, Hergenrötherja i. dr. o strahovitem srednjem veku, gledé inkvizicije na delo Spanca Rodriga in Nemca Gamsa itd.

Da pa celó reformacijo ubogega Mart. Lutra izvajate iz „neznosnega nasilstva“ katoliške cerkve, to pa ne pripisujem vaši nevednosti, to gre na rovaš vaši zlobnosti, vašemu kristalizovanemu židovskemu laži-liberalizmu! Luter sam vas obsoja; le dve mesti iz neke njegove postile: „Wir erfahren's leider täglich, dass die Leute jetzt unter dem Evangelium grössern und härtern Hass und Neid tragen, ärger sind mit Geizen, Scharren, Kratzen, denn zuvor unter dem Papstthum.“ — „Wie man sieht, dass die Leute jetzt und geiziger, unbarmherziger, unzuchtiger, frecher und ärger sind, denn zuvor unterm Papstthum.“

In humanist Lemnius, prijatelj Melancthonov, piše: „Lutheri vita ita omnibus est perspecta, ut pauci sint, qui eam laudibus dignentur.“

In med temi „pauci“ je „pristno-katoliški“ „Narod“, ki ne vé, da je bil Luter le žrtev svoje neukrotljive strasti. S tem je „Narod“ dokazal, da tudi slovenskim liberalcem velja tisto klasično Lutrovo prerokovanje, ki je povsem le Lutra vredno: „Adorabunt stercora nostra et pro balsamo habebunt!“

Liga + 20.

Iz Suhe na Koroškem, 10. novembra. Od tod se nam zastran žalostne smrti g. učitelja Ludovika Vagaja, o kateri smo dné 11. oktobra t. l. v št. 232. po „Mir“-u naznanili, sledeče poročá:

L. V. ni nikdar Boga preklinjal, kakor je bilo tam povedano, in tudi ni očitno v krčmi rekel, da da si bo pri posojilnici v Suhi župnik polnil svoje žepe. On in gosp. župnik M. Randl sta lepo složno živela, kar je ta sam z veseljem povedal, dokler niso nekateri ljudje, gotovo ne iz hudobnega namena, med njima napravili zdražbe. Po novem letu so ti raztrosili zoper učitelja obdolžbo, da bi bil on Boga preklinjal pri neki poprejšnji veselici na Silvestrov večer. Učitelj o tem ni besedice vedel. Bila je preiskava zavoljo tega, toda državni pravdnik ni našel vzroka kazni vrednega, tedaj ni tožbe vložil zoper učitelja. Tedaj tudi L. V. te pravde zgubil ni. To grozovito krivično obdolženje je učitelja tako v sree zbolelo, da se je le vedno preganjanega mislil in še najboljšim prijateljem odzda ni hotel zaupati. V glavi ga je od časa do časa hudo tiščalo in bolelo.

Močno ga je tudi zadelo drugo obdolženje, da bi bil on očitno v krčmi rekel zaradi posojilnice, da si bo župnik svoje žepe polnil itd. Odlični možje, ki so zraven njega sedeli, ne vedó besedice o tem. Le ena oseba je krivično to obdolženje raztrosila. To pa je resnica, da je L. V. gosp. župnika vsled nekega župnikovega izkaza o šolskih rečeh besedno žalil. Gosp. župnik je tožil zavoljo žaljenja časti. Pri obravnavi dné 14. sept. sta se pa spravila in si roke podala proti temu, da učitelj preklicá. Pri tej obravnavi se je že kazalo, da je učiteljev um zmeden.

L. V. od te obravnave ni prišel domov. Bog vedi, kje je okrog taval po hribih. Tretji dan zjutraj je daleč od doma prišel do neke kočé pomoči klicati zoper tiste, ki za njim hité in ga hočejo uničiti. Ni bil več pri zdravi pameti. Glava je bila vsa vneta, hudo bolela in težko je dihal, ko ga domov pripeljejo.

Misléč, da se preganjalcev reši čisto zmešan, se je skusil doma na nizkem kraju obesiti. Hitra pomoč ga je rešila te smrti, ker domači so blizu njega bili. Zdravnik je sam rekel, da zavoljo tega lahko ozdravi, če se le čutnice umirijo; ni bil veliko poškodovan in je še 26 ur živel. Drugi dan, 17. septembra je njegovo bolenje v glavi hujše postalo. Opoldne je bil gospod župnik k njemu klican in zdravnik, in proti 4. uri popoldne je svojo dušo izdihnil. Naj v miru počiva!

Iz Prage, dné 10. novembra. (Novi olo-muški nadškof izvoljen.) V torek tedaj se

(Dalje v prilogi.)

je vršila v Olomucu na Moravskem volitev novega nadškofa po pokojnem kardinalu - nadškofu grofu Fürstenbergu, in izvoljen je bil, česar se nihče ni nadejal, nadškofom olomuškim sin pri prostega kmeta, dr. Teodor Kohn.

Volili so vsi kanoniki. Bilo je prisotnih štiri najst cerkvenih dostojanstvenikov. Ker sta dva kanonika bolna in sta v postelji, šli so k njima po glasova.

Novi nadškof je mož velike nadarjenosti, znamenit propovednik, bogoslovja učenjak, ljubljenecek pokojnega kardinala, v Rimu pa „persona gratis-sima“.

Pri volitvi je ostal torej plemenitaški živelj prvikrat po 300 letih v — manjšini med kanoniki, kar vzbuja občno začudenje, ker je v obče za nadškofijske dostojanstvo vselej predlagan kak člen plemenitaške rodbine. Višji krogi so bajé želeli kanonika grofa Belrupta za nadškofa, koji je že 53 let kanonik, 50 let pa v obče duhovnik.

Volilci so bili nastopni gg. kanoniki: 1. Grof Poetting, kapiteljski prošt, porojen (leta 1820) v Budišovem brnskega okraja; 2. baron Ehrenburg, porojen v Zruči (1806) na Češkem; 3. Vincencij Vitez Holle, porojen v Horinu (1836); 4. dr. Hanel, porojen blizu Krnova v Sleziji (1823); 5. grof D'Orsay, porojen na Dunaju (1826); 6. Fr. Knapp, porojen v Ivanovicah (1812); 7. dr. Symerský, porojen v Gorenjem Ujezdu (1831); 8. dr. Anton Klug, porojen v Trnovei (1835); 9. dr. Wache, porojen v Gostici vratislavske škofije (1824); 10. vitez Premenstein, porojen leta 1833 v Ljubljani (resni češki listi pa pišejo: „naroden v Labacii v Korutanec“) (1) — Ljubljana na — Koroškem! Vred.); 11. grof Potulický, porojen v Dobreci na Galiskem (1849); 12. Ig. Haas, porojen v Unčovem (1817); 13. dr. Teodor Kohn, porojen v Breznici (1845); 14. Jan Weinlich, porojen v Orlici na Češkem (1831); 15. baron Avg. Giovanelli, porojen v Bolcanu na Tirolskem (1818).

Pri izvolitvi dr. Kohna odločilna je bila med drugimi ta okoliščina, da je poleg svojih bogatih vednostij in gospodarskih lastnostij zajedno mož v najlepši starosti, koji more mnogo let zasedati nadškofijski stol; nasprotno bi bila pa spravila volitev kakega starejšega člana kapitela v zadrege, in bi v kratki dóbi moral plačati iznova instalacijsko takeo. znašajoče blizu — pol milijona goldinarjev!

V stolno cerkev so se vsi drugi kanoniki peljali v prelepih kočijah, — dr. Kohn šel je peš. Ko mu naznanijo izid volitev, bil je ves presenečen in prepaden, in morala sta ga dva gospoda posaditi na nadškofijski prestol.

Po volitvi in cerkvenih obredih je bila velika gostija; novoizvoljeni knezo - nadškof zaklical je „slava“ Nj. Veličanstvu, v trdnjavi se je pa ustrelilo štiriindvajsetkrat iz topov. Nato je napil novemu nadškofu volilni komisar minister Gautsch, ki je sedel knezoškofu ob levi. Po gostiji je pa vse kanonike osebno obiskal minister za nauk in bogočastje.

Novi olomuški knezo-nadškof dr. Teodor Kohn se je porodil v čisto češki vasi Breznici pri Zlinu dne 23. marca leta 1845, in je zdaj star 47 let. Nadškof je sin kmeta Jožefa Kohna, njegova mati, Veronika, je rojena Hanačikova. Oče je sicer krščen žid, a sin je porojen kot katoličan. Šolal se je na spodnji gimnaziji pri pijaristih v Stražnici in na gorenji v Kromerizu, kjer je dovršil gimnazijske študije z odliko.

Leta 1868 je vstopil v olomuško semenišče, v mašnika ga je dne 5. julija 1871. leta posvetil knezo-nadškof Fürstenberg. Nato je kaplanoval na Vsetinu, kjer je bil tajnik češkega izobraževalnega društva „Snaha“, in leta 1874 je postal katehet na občinski gimnaziji v Priborju. Tega leta je bil imenovan ceremonijarjem nadškofa Fürstenberga, in leta 1875 promoviran na doktorja bogoslovja; in še v tem letu je postal konzistorijalni auditor, pozneje konzistorijalni svetnik, leta 1880 papežev komornik, leta 1881 nadškofijski svetnik in konzistorijalni odbornik. Leta 1888 ga je imenoval nadškof prvim ceremonijarjem in tajnikom. Meseca oktobra 1882. leta postal je profesor fundamentalne teologije in cerkvenega prava na bogoslovski fakulteti v Olomucu in leta 1887 kanonik ondi.

Dr. Teodor Kohn je tudi delaven na slovstvenem polju, in mnoge njegove razprave priobčene so v letnikih (1878—1884) časopisa „Archiv für katholisches Kirchenrecht“. Tudi v čeških listih, n. pr. v „Právniku“, „Časopisu katoličkého duhovenstva“, in v „Pastirju“ je objavil mnogo razprav. Gledé na njegov značaj in mišljenje pravijo, da je sicer odločen, toda v političnem in narodnem oziru jako koncilianten človek, sicer pa odkritosrčen — Čeh!

Socijalne stvari.

Židje v Galiciji. Poljski list „Kraj“ popisuje v več člankih število in vpliv židov v Galiciji. Po poslednjem popisu jih je 772.000; l. 1869 jih je bilo le 575.000; od tedaj se je število pomnožilo za eno četrt; drugo prebivalstvo pa je narastlo v tistem času za eno petino. Tudi posestva silno naglo prehajajo v židovske roke. Vsa posestva znašajo 4.461.000 juter; od teh je že 592.000, t. j. 13% židovskih. Vzlasti v vzhodni (ruski) Galiciji je večina posestev v židovskih rokah. Židov je do 1/10 hišnih posestnikov in rentirjev; 1/3 vseh vlog v hranilnicah je njihova.

Toliko številke, če pa hočemo motriti to, kar pomenjajo, potem nam mora krvaveti sree. Ubogi „hlop“, mali kmetič pri najslabši hrani v malih. brlogom podobnih kočam živi skrbé in trudé se dan na dan za — žida. Revščina ga često prisili, da svoje žito še na polju proda brezvestnemu Jainkefu in na zimo nima ni denarja, ni kruha. Selo za selom se tako izgublja... Plemičev pa obilo šari po velikih mestih in zapravlja domačo zemljo, katero si seveda kupi žid. V Galiciji je sedaj jako mnogo vlastelinov, katere so že poznali kot krošnjarje, ki so kupčevali s starimi hlačami, kot cunjarije in sedaj so — veleposestniki. — Veliko nepravnosti razširjajo židje s svojim frivolnim obnašanjem in kolpertažo nesramnih podob in knjig, koliko sreče pokončajo s svojimi žganjarijami, se ne dá popisati.

Samo to še omenjamo, da so bratomornega prepira mej Poljaki in rdéčimi Rusi ponajveč krivi židje. Oni ga nete in z najhujšimi šovinističnimi frazami o „veliki Poljski“ kale vodé, da tem ložje lové v njej zá-se; židje so tudi vzrok, da Rusi ne morejo dobiti večje reprezentacije ni v domači, ni v dunajski zbornici. Tudi tam bi veljalo razširjati krščansko-socijalnih načel, zakaj imeli bomo sicer še nadalje priložnost prebirati o narodnih zmagah in porazih „starih“, nad „mladimi“, stanjékov nad demokrati itd. ali narobe, a gospodujóč porušenemu narodu se bo smijal kot pravi zmagač — žid.

Židje na Ruskem. Znano je, da Rusi ne gledajo posebno prijazno izvoljenega ljudstva v svojem cesarstvu. Cele tolpe židov se je lanskega leta vleklo čez mejo in dva meseca sém je, kar so potrdili v Petrogradu zakon, ki vrajuje po Hirševih predlogih izseljevanje iz Rusije. Za 20 let po tem ne bo več žida ondudaj. Sedaj jih je vsega skupaj 2.855.958 in sicer v poljski kraljevini 815.433, na Finskem 287, v Kavkazu 22.732, v drugi evropski Rusiji 1.982.447, v Sibiriji 11.941, v osrednji Aziji 23.118. — Lepo bo to, da se na tak miren način prestavi toliko število židov v — Argentinijo; samo, kako bo to prišlo židom, ne vemo. Poljski listi popisujejo, kako se sedaj vede židom, ki so se izselili v Južno Ameriko. Raztrgani, zamazani se vlačijo krog iščóó, kje bi se dalo napraviti kak „kšeft“; da bi se lotili poljedelstva, jim ni mar; najpresunljiveje prosijo pomoči vsacega, kdor jim pride blizu, popisujóč svojo revščino in lakoto in nagoto, a do dela jim ni. V tem je po naših mislih označen pogoj, kako se reši antisemitsko vprašanje. Žid se mora navaditi stalnosti in — poljskega dela; dokler se ne vzgoji to ljudstvo v tem smislu, bo vse zastoj. Če jih bodo izganjali pri jedni strani, prišli bodo pri drugi nazaj, ker židje, kakor so sedaj, morejo živeti in vspevati le kot „zajedavke“ na zdravem, čilem telesu družih narodov.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. novembra.

(V državnem zboru) je véera j pravosodni minister odgovoril na interpelacije grofa Pininskega in tovarišev gledé ukaza deželnim nadsodiščem v zadevi kazenskopravnega reda. Nadaljevala se je ob-

ravnava o umetnih vodnih zvezah. Danes je bila zopet seja.

(Osebné vesti.) Goriški državni poslanec č. g. dr. A. Gregorčič biva sedaj v Würishofnu pri znanem župniku Bošt. Kneippu, kjer se zdravi. Trga ga namreč v levi nogi revmatizem, a zadnji čas se je pridružila še zlatica. — Č. g. Anton Hribar, kapelan na Vinici, je premeščen v Košano.

(Naroden škandal.) Pod tem naslovom je „Slov. Narod“ z dne 9. t. m. zopet pripovedoval svojim čitateljem, da je blag. gospod deželni glavár krajski Otton Detela pozdravil vodjo deželne vlade blag. gospoda barona Heina v nemškem jeziku, ter povdarjal, da „glasilo katol. polit. društva trdovratno molči“, in sicer zato, ker je to po „Narodovem“ mnenju drastična ilustracija našega narodnjaštva. Temu nasproti konštu jemo, da je načelnik kat. pol. društva pozdravil vodjo deželne vlade v slovenskem jeziku. Zakaj pa je g. deželni glavár pozdravil g. barona Heina v nemškem jeziku, pojasnil bodé g. glavár sam v deželnem zboru na interpelaciji, katero mu je napovedal „Slov. Narod“. Kar se nas tiče, odgovarjati bodemo tedaj, ko nam „Slov. Narod“ pové razloge, zakaj je načelnik naprednonarodnega kluba v deželnem zboru g. ces. svetnik J. Murnik kot predsednik c. kr. kmetijske družbe nagovoril novega vodjo deželne vlade izključno v nemškem jeziku.

(Dolenjska železnica.) Iz Novega Mesta se nam piše: Zima se nam bliža, ali življenje pri nas je vendar bolj živo, nego je bilo poprej. Železnično delo sicer ni v polnem teku, kakor bodé bajé pomladi, ali vendar provzročuje dokaj gibanja v okolici in v mestu, vzlasti pa na cesti iz Krškega. Ob progi sami, pri koji delo hitro napreduje, naši vozniki ne zaslužijo nič, vse se zvozi z železničnimi vozički po šinah. V tem so se nekateri do cela prevarili.

(Z Dolenjskega) se nam poročá: Italijansko vino se toči v več krajih, a doslej našemu domačemu še ne dela škode. Novo vino se nam plačuje po 10, 12 in 13 glđ. vedro. Nekateri zahtevajo še več. Take cene ob novini še ni imelo vino nikdar. Vzrok je pač le to, ker se je pridelalo malo, in pa, da je kapljica od škropljenih trt istinito izborna. Kateri pa niso škropili, imajo malo blaga, a še to je kislica. Neverni Tomaži gotovo niso bili še tako osramočeni in tepeni, kakor letos!

(Živinska razstava.) ki je bila letos prvič v Novem Mestu, se je obnesla dobro; zlasti pa šeloterija, katero je ob tej priliki priredila tokajšnja jako delavna kmetijska podružnica; spečala je vseh 4000 sreček. Obnesla bi se bila pa ta razstava še bolje in še očitneje pokazala napredek tudi pri nas, ako bi se bili hoteli razstave udeležiti tudi graščaki iz okolice. Razven g. Schlesingerja, ki je razstavil kaj lepo žival, ni bilo nikogar. Govori se, da so bili gospodje užaljeni, ker bajé niso dobili „nemških“ povabil.

(Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov) v Novem Mestu je napravilo dne 6. novembra malo predstavo v lastnem domu. Program je bil kratek, a mikaven: petje, deklamacije in šaljiva igrice „Tu se oddá soba“. Vri rokodelci so zaslužili občno pohvalo; peli so jako dobro; ravno tako so v deklamovanju pokazali, da se vrlo trudijo za napredek in vsestransko omiko. Najbolj pa je ugajala igra ne le po svoji šaljivi vsebini, ampak zlasti še po res dobrem predstavljanju. Vsi rokodelci so častno rešili svoje vloge, a posebno izvrstno pa je igral sluga. — Občinstvo iz vseh stanov je bilo jako mnogoštevilno in, ker so nekateri želeli, se je improvizirala v spodnjih prostorih še tombola, na katero se prej ni mislilo. Z vspehom sme biti društvo jako zadovoljno v vsakem oziru; ni si le pridobilo novega priznanja, ampak tudi lep gmoten čist dohodek — čez 40 glđ.

(Porotne obravnave) v Novem Mestu so trajale minoli teden samo dva dni. To bi bilo jako veselo za Dolenjce, da se namreč število hudobij manjša, žal, da smo jeseni morali čuti ostudnosti, katere je počenjal nesramen starič, — sedaj pa dva podobna slučajja od mladih nespodobnežev.

(Bolnišnica v Novem Mestu.) Poroča se nam iz dolenjske metropole: Vse kaže, da dobimo bolnišnico vsaj za moške, govori se, da jo bodo zidali ali priredili tu usmiljeni bratje. Jako smo je potrebni in tudi veseli. Zelja naša pa je, naj bodé isto vse-

kako v mestu ne v Kandiji, kakor se čuje. Mesto ima za bolnišnico vže kakih 12.000 gld.; gotovo jih ne bode dalo rado za bolnišnico zunaj mesta in tudi zdravstveni vzroki govori zoper bolnišnico na kraju, kjer se baje namerava. Vže sedaj ni naša voda kaj posebnega, ako bi se pa bolnišnica zidala nad mestom, potem je nevarnost, da nam voda iz nje donša novo nesnago, kakoršne doslej še nismo poznali.

(Bitvo pri Kustoci) je do danes obiskalo že do 9000 oseb. Ker bode razstava v redutni dvorani jutri zvečer zaprta, naj se podviza, kdor hoče še jutri videti ta zanimivi umotvor.

(Nevarno je zbolel) velečast. g. Peter Vuga, župnik v Skrbini na Krasu. Zadela ga je bajé kap.

(V šoli „Glasbene Matice“) se poučuje: V igri na klavirju 150, v igri na gosli 36, v solopetju 9, v harmoniji 7, v teoriji 105 in v splošnem petju 90 gojencev. Ženski zbor šteje 22, moški pa 95 močij. Razven tega ima pa „Glasbena Matica“ še poseben zbor odraslih gospodičin in gospodov, ki šteje blizu 100 močij.

(Pri Mariji Pomagaj na Brezjah) v jesenskem in zimskem tečaju ne bo stalno sv. maše ob 9. uri dopoldne, kakor je bila po leti. Kedaj se stalno zopet prične, naznani se prilično.

(Z Reke) se nam piše 11. t. m. Nekaj časa sém je ponehala silna burja, katera je hotela vse prevrniti. Vsled tega imamo prav prijetno vreme. Jutra in večera so sicer nekoliko hladna, čez dan pa gorko, kakor pri Vas v juniju. Trava raste bujno, kakor da bi bila tu mila spomlad. Slivovo drevo ima že precejšen sad kateri bi dozorel, ko bi bil še prihodnji mesec tako topel. Na istem drvesu je vže drugič to jesen veliko lepega, belega cvetja. — Iz velikanske angleške barke kar ne morejo spraviti riža. Dasi ga odvažajo vsak dan od ranega jutra do poznega večera, mu neso kos. Še se bodo trudili, da spravijo iz nje 45.000 met. stotov ali 400 železniških vozov (vagonov) riža. Lahko si mislite, kako ogromna ladija mora to biti. Rečani sami pravijo, da je to ena največjih bark, kar jih poznajo v svojem pristanišču. Štiri mesece je potrebovala od Indije do Reke. Šla je namreč okolu Afrike, — skozi sueški prekop gredo samo parobrodi. Vse je železno, samo vršički jader so leseni. Človek kar strmi, zroč to strašansko železno napravo. — V Reko prihaja še vedno mnogo vina po suhem, največ pa po morju. Na vse strani ga spečajo. Veliko ga gre tudi v blaženo Ogersko, granico in v razne druge kraje. — Še nekaj! Skorej gotovo dobimo v Zagreb vkljub nezasišlanemu pritisku, žuganju, pretenju in najgršim zviščam madjaronov vrlga škofa, kakoršnega zahteva sv. trid. zbor. Vender po madjaronskem pravu (?) mora znati še madjarski jezik. Po cerkvenem pravu je dovelj, „est sciat linguam populi“. No, naj ga zna, da bo le pravi katoličan in narodnjak. Ne vem, kaj bi ti plemeniti (?) gospodje rekli, ko bi mi zahtevali od kakšnega madjarskega škofa, da mora znati naš hrvaški jezik. Pa zakaj sem tako predrzen, saj mi je vender znan starik rek: „Quod licet Jovi, non licet bovi“.

(Misijon v Št. Vidu nad Ljubljano.) Slovesnost misijona se je v Št. vidu nad Ljubljano vršila celi teden pred zahvaljeno nedeljo. To cerkveno pobožnost so vodili preč. gg. lazaristi Heidrich, Nežmah in Ferjančič. Vsaki dan so bili trije cerkveni govori, ki so se odlikovali po svoji temeljitosti in krajevnim razmeram vstrezajoči primernosti. Ljudstva našega je bilo vkljub obilnemu in nujnemu jesenskemu delu vsaki dan polna cerkev. Vrli Št. Vidci so s tem zopet pokazali, kako so vneti za čast božjo in za svoj dušni blagor. Zaradi te svoje gorečnosti zaslužijo najiskrenejšo zahvalo. — Krasno cerkveno petje pod vodstvom g. vodje in nadučitelja Janko Zirovnika je zelo povzdigovalo prelepo slovesnost. — Na zahvalno nedeljo je bil sklep misijona. Prišel je ta dan iz Ljubljane stolni kanonik župnik in dekan preč. gosp. Jan. Flis, ki je blagoslovil prelepi podobi Srca Jezusovega in Marijinega, katere je vkusno izvršil slikar-domačin g. M. Tomec, sedaj koralist pri mariborski stolnici. Sklepni cerkveni spreved, posebno sijajen kakor jih znajo prirejati le Št. Vidci, vodil je preč. g. stolni župnik. Sklepni govor, ki ostane vsem vdeležencem v nepozabnem spominu, imel je č. g. K. Heidrich. — Zeleti je, da tudi ta prelepa slovesnost obrodi obilnih sadov za prelepo Št. Viško faro in njene vrle prebivalce.

(„Prva krona.“) Neimenovan rodoljub nam je doposlal naslednji nasvêt, ki ga svojim čitateljem

toplo priporočamo. Kmalu dobimo po našem cesarstvu nov denar. Celovski rodoljubi so sklenili, kakor poroča zadnjič „Mir“, „prvo krono“, ki jo v roke dobé, podariti družbi sv. Cirila in Metoda. Kakor oni pozivljajo vse koroške rodoljube brez izjeme stanu, da se pridružijo temu nasvêtu, tako bi bilo umestno, da se domorođci i po drugih slovenskih deželah poprimejo te srečne misli. Kaj ko bi odborniki več kakor 100 podružnic nabirali „prve krone“ na versko-narodni žrtovnik družbe sv. Cirila in Metoda, okrog katerega se zbira čez tisoč slovenskih otrok, iskajoč zavetja pri tej svoji ljubeči materi. Ta s kronami obdarovana slovenska deca, ki je brez družbe v nevarnosti odtujenja, bode kedaj dičila kot drag venec slovensko domovino.

(Iz Dornberga) se nam poroča: Na praznik Vseh Svetih zvečer pila sta M. Rojec in Andrej Kralj, kmeta iz Tabra, v prijazni družbi v krčmi. Ko prideta iz krčme, spreta se malo; tedaj vzame Kralj svoj nož in zabôde Rojca za vrat, kateri je toliko krvi zgubil, da je drugo jutro umrl. Urok boja je bajé staro sovraštvo. Ubijalec ni obžaloval svojega zločina.

(Poboj.) V Senožečah ob Savi so se minolo nedeljo stepli fantje. Več je bilo ranjenih. Jeden teh je drugi dan šel še na delo v goro, a je vsled hude rane mrtev obležal.

(Obesil) se je dné 8. t. m. 62letni Matija Debelak na stari Oselici. Ogibal se je ljudi že več let.

(Zavarovanje zoper ogenj.) Na našo notico pod tem naslovom smo prejeli naslednji popravek:

Sklicnje se na §. 19. tiskovnega zakona z dné 17. decembra 1862, prosim Vas, da z ozirom na poročilo Vaše, priobčeno pod zaglavjem „zavarovanje zoper ogenj“ v 253. št. „Slovenca“ z dné 5. t. m. priobčite po propisih zakona sledeči popravek:

Ni res, da se je o cenitvi škode pri Ani Herogovej iz Leskovca, pogorelej dné 11. aprila t. l. priznala le „majhna odškodnina“ in da je „pogorelka več zahtevala“ in tako dosegla odškodnino 552 gld. 4 kr.;

res pa je, da se je po cenitvi, katero sta napravila pooblaščenca banke „Slavije“ in župni mož pogorelkin, takoj s početku priznalo 583 gld. odškodnine.

Ni res, da je obakrat meril poslopje uradnik banke „Slavije“;

res pa je, da jih je leta 1870. meril že davno umrl Hinko Zark, trgovec sin s Krškega.

Ni res, da bi bila banka „Slavija“ kaj kriva, ako se je odškodnina zamogla izplačati še le dne 2. julija t. l.;

res pa je, da pogorelka do takrat ni podala dokaza, da je ona prava lastnica na ime njenega umrlega brata Janeza zavarovanega poslopja.

Tudi je res, da je „Slavija“ izplačala ravno takrat pogorelemu J. Butkoviču iz Leskovca takoj vso odškodnino. S poštovanjem:

V Ljubljani, dné 10. novembra 1892.

Ivan Hribar, generalni zastopnik banke „Slavije.“

Opomba uredništva: Ta popravek le potrjuje našo trditve v notici z dné 5. t. m., da zavarovalnice zoper ogenj navadno ne izplačujejo zavarovanih svot. In to je ravno, kar ljudi odvrča od zavarovanja, ker menijo, da v vsakem slučaju dobé vso zavarovano svoto. Vedno se množečih pritožb so torej krivi v prvi vrsti zavarovalni agentje, ki ljudi ne pouče in iz znanih vzrokov čisto previsoko nastavijo zavarovano svoto. To smo mi trdili s faktumom, da pogorelka ni dobila vse zavarovane svote, česar tudi popravek ne zanikuje.

Telegrami.

Dunaj, 11. novembra. Wekerle je odpotoval v Budimpešto, ko je poprej se še posvetoval z grofom Kalnoky-jem. Da Wekerle obdrži finančni portfelj, je gotovo. Parlamentarna izjava Wekerlova bode izključila vsak dvom, da je sestavil novo vlado na podlagi izvršitve cerkveno-političnega programa, katerega je zastopala večina odstopivše vlade.

Dunaj, 12. novembra. Gauč je v zbornici poslancev odgovoril na Hohenwartovo interpelacijo o ukazu dunajskega okrajnega šolskega sveta o delanju križa v šoli. Razložil je vso stvar, da se zlasti ni obravnavala po postavnih instancah. Deželni šolski

svet je nepravilno postopal s sklepom okrajnega šolskega sveta. Ko je namestništvo izvedelo za to nepravilnost, jo je takoj popravilo. V daljšem razvoju te stvari bode ministerstvo že porabilo svojo nadzorovalno pravico in ne bode dopustilo nobene naredbe, ki bi žalila verski čut katoliškega prebivalstva.

Budimpešta, 11. novembra. Jutrnja jutranja izdaja „Nemzetova“ objavi to-le izjavo: „Ko je krona, misleč, da bi takojšnja izjava glede civilnega zakona le pospešila verski razpor, se držala stališča, da bi taka izjava ne bila umestna in faktično ne imela nobene vrednosti, ni bila v nasprotju z vso vlado in voljo naroda, temveč se je popolnoma vjemala z onimi vladnimi člani, ki so tudi želeli, da se ta izjava odloži. Krona ima vsekako pravico, odreči dovoljenje predložitvi kakega zakona, ali to tukaj ne pride v poštev, ker načrti o novi vredbi zakonskega prava še neso tako daleč, da bi krona odločevala.“

Sofja, 11. novembra. Sobranje se jutri s posebnim vlakom in corpore odpelje v Plovdiv k zaključanju razstave. K zaključanju povabljeni so tudi višji uradniki in zastopniki časopisov.

Madrid, 11. novembra. Portugalskemu kralju, ki se je sémkaj pripeljal, se je bil priredil jako simpatičen vsprejem. Mesto je bilo oplešano z zastavami. V kraljevi palači je bil banket s 120 kuverti.

Pariz, 11. novembra. Govori se o tem, da utegne v sredo priti do ministerske krize, ko se začne posvetovanje o postopanju tiskovnega zakona. Konservativcem ne zadoštujejo predlagane naredbe, radikalci so pa proti vsaki omejitvi tiskovne svobode.

Umrli so:

9. novembra. Marija Vehoec, usenjarjeva hči, 16 mesecev, sv. Petra cesta 70, katar v železcu in črevih. — Matevž Ranth, trgovec, 72 let, Marijin trg 1, srčna hiba.

10. novembra. Janez Erjava, delavec, 33 let, Ulice na Grad 12, jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrina na 3 ur v noč
opazovanja		barometra v mm	toploterna po Celziju		
7. u. jut.		741.2	6.4	sl. vzh.	oblačno
11. 2. u. pop.		740.4	9.2	"	"
9. u. zveč.		741.5	6.8	"	"

Srednja temperatura 7.5°, za 2.9° nad normalom.

Landauer,
prav dobro ohranjen, je za primerno ceno na prodaj na Dobrovi pri Ljubljani, vila Poklukar. 5403-1

Kathreinerjeva Kneippa sladna kava,
najboljši dodatek h kavi.
prodaja prodajalcem na drobno po originalnih tovarniških cenah 461 13-11
JANEZ LUCKMANN v Ljubljani.

Ivan Kregar,
in izdelovatelj cekvenega orodja
LJUBLJANA, Poljanska cesta št. 8, poleg „Alojzije-viščar“
opozarja in toplo priporoča prečistiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno pasarsko delalnico,
v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah in slogih cerkveno orodje, kot: moštrance, ciborije, kelihe, tabernakelne, svečnike, léstence itd. iz najtrše in najzanesljivejše kovine, lično in cenó po poslanih uzorcih ali lastnem načrtu. — Staro orodje popravlja in pravnja, posrebuje in pozlatuje v ognji tudi strelovodne estí po najnižji ceni. — Izvršeno blago pošlje dobro spravljeno in poštnine prosto. 1592 52-47

Kathreiner-jeva

Neprekosljiy dodatek kavi.

Kneippa
sladna
kava.

Pristna samo
s to varstveno
znanko.
Pred ponared-
bami se svari.
Dobiva se povsod.

Cerkvena oprava,

priprosta in fina, izvršena v vseh
slogih, dobi in naroča se pri

Leop. Tratniku
v Ljubljani, sv. Petra cesta 27. 267 52-30

Mlad trgovski pomočnik,

kateri je skozi več let služboval v mestu, a sedaj
na dežel, vešč slovenskega in nemškega jezika, iz-
urjen in spreten prodajalec mešanega in manufaktur-
nega blaga. **Želi svoje mesto premeniti**, bodisi
v mestu ali na deželi. — Ponudbe naj se pošljejo
na uredništvo „Slovenca“. 530 7—3

MATIJA HORVAT,

čevljarški mojster,

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 32,

priporoča se prečast. duhovščini in sl. občinstvu v
obila naročanja raznovrstnega

Obuvala

katera izvršuje cenó. pošteno, iz zanesljivo trpežnega
blaga in po zahtevi od najfineše do najprostejše
oblike. 117 10—10

Janeza Dogan-a mizarški obrt

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 15
(v Medjatorji hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo

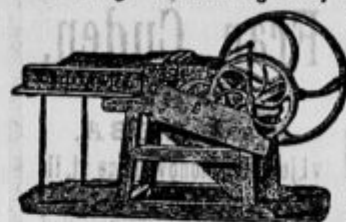
raznovrstnega politiranega
in likanega pohištva.

Garniture, divane, madrace od 16 gld. do
40 gld., madrace na peresih 10 gld., dratene
madrace 8 gld. 50 kr., pulte za masne knjige itd.
Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik z podobami
zastonj in franko. 392 (24—16)

Najnižje cene

Stev. 21.203

Vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo,

mlatilnice, čistilnice za žito,
triérje, slamoreznice,
mline za sadje,
stiskalnice za sadje in vino, za grozdje,
kakor vse druge stroje in priprave
za kmetijstvo,
vinarstvo in sadjarstvo itd.
priporoča v najnovejši in najbolj
obliki, po ceni:

IG. HELLER, DUNAJ,

Praterstrasse 78.

Ilustrovani zapiski iz poljedelstva in vinarstva, nemšč. in slovenskem
jeziku po zahtevanju brezplačno in franko. — Čas za poskušanje — garancija,
ugodni pogoji.

165 (12-9)

Posestvo

tri četrt ure od Ljubljane z velikim zidanim gospodar-
skim poslopjem, s 50 orali zemljišča, je na prodaj
pod jako ugodnimi plačilnimi pogoji.

Obrniti se je do g. I. Rodé-ja v Ljubljani. 538 2-1

Ustanove.

Za tekoče leto podeliti ima **mestni magistrat ljubljanski sledeče ustanove:**

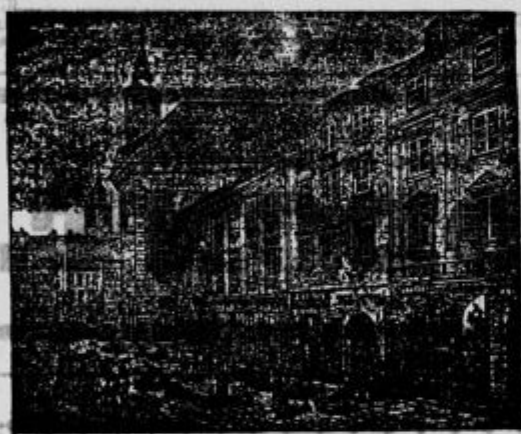
1. Jan. Bernardini-jevo v znesku gld. 80.35
2. Jurij Thalmeiner-jevo v znesku gld. 86.26
3. Jos. Jak. Schilling-ovo v znesku gld. 86.10
4. Jan. Jošt Weber-jevo v znesku gld. 90.92
do katerih imajo pravico hčere
ljubljskih meščanov, ki so
uboge, poštenega vedenja in so
se letos omožile.
5. Jan. Nik. Kraškovič-ovo v znesku gld. 79.80
do katere ima pravico ubog kmet
št. Peterske fare.
6. Jak. Ant. Fancoj-ovo v znesku gld. 67.20
do katere ima pravico uboga,
poštena nevesta meščanskega ali
nižjega stanu.
7. od občinskega sveta ljubljans-
kega povodom srebrne poroke
Njih Veličanstev osnovana usta-
nova za dekliško balo v znesku
gld. 100.—
Pravico do te ustanove imajo
uboga, poštena in v ljubljansko
mestno občino pristojna dekleta,
ki so se letos omožila.
8. Jos. Feliks Sinn-ovo v znesku gld. 48.30
do katere imate pravico dve naj-
bolj revni deklici iz Ljubljane.
9. II. Ant. Raab-ovo v znesku gld. 205.—
Do ene polovice te ustanove ima
pravico ubožna in poštena udova
ljubljskega meščana, do druge
polovice pa ubožna, dobro vzgo-
jena hči ljubljanskega meščana,
ki se je letos omožila.
10. Mihael Pakič-ovo v znesku gld. 120.—
do katere imajo pravico ubogi
obrtniki meščanskega stanu, ali
pa njih udove.
11. Jan. Nep. Kovač-ovo v znesku gld. 151.20
katero je razdeliti med štiri, v
Ljubljani bivajoče revne očete
ali udove matere, ki imajo po
več otrok in ubožstva niso sami
krivi.
12. Hel. Valentini-jevo v znesku gld. 84.—
katero je razdeliti med otroke
rojene v Franciškanski fari v
Ljubljani, ki nimajo starišev in
še niso 15 let stari.
13. Ustanova za posle v znesku gld. 50.40
katero je razdeliti med štiri
uboge posle, ki več delati ne
morejo in so na dobrem glasu.

Prošnje za te ustanove uložiti je s potrebnimi prilogi vred pri podpisnem
magistratu

do 30. novembra letos.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dné 26. oktobra 1892.

512 (3-3)

Za bolne in zdrave

je najboljšo hranilno sredstvo, silno potrebno
za zdravje, priznano od zdravnikov kot „izvrstno“ in
od mnogih bolnikov s spridali najtopleje priporočena

Trnkóczy-jeva

hmeljna sladna kava

z dobrim okusom iz lepo dišavo.

Zavitek s 1/4 kg. velja 30 kr. — Jako ceno
pridejo zavitki 4 kg.

Dobiva se po poštni adresi p. l. **Ubaldu pl.**
Trnkóczy-ju, lekarnarju v Ljubljani; na Dunaju
imajo zalogo lekarnarji: **Viktor pl. Trnkóczy**, V. okraj,
Hundsthurmerstrasse 113; **dr. Oton pl. Trnkóczy**,
III. okraj, Radetzkyplatz 17, **Julij pl. Trnkóczy**,
VIII. okraj, Josefstädterstrasse 30; v Građeu (Stajarsko)
Vendelin pl. Trnkóczy, lekarnar; nadalje v vseh
lekarnah, prodajalnicah dišav, kupoli itd.

(1391) Prekupci imajo obilen rabat. (31)

Otvorjenje prodajalnice.

Naznanjam uljudno, da sem v prostorih, kjer je **nađ 40 let posloval trgovec Fr. Orešek**, otvoril

ново trgovino z manufakturnim blagom in suhimi cvetlicami

pod tvrdko L. WÖLFELING,

„pri škofu“, v **Špitalskih ulicah 9**, „pri škofu“.

Priporočam se sl. občinstvu iz mesta in z dežele v mnogobrojno nakupovanje. Odličnim spoštovanjem

L. WÖFLING.

DOBRA KAVA

le s **Kathreinerjevo**
Kneippa sladno kavo
za dodatek. 463 13-11
Dobiva se povsod.
Pred ponaredbami se sviri.

Primerna darila!

priporočila ljudem

Fran Čuden,

urar.

preje **J. GEBÄ,**

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11,

ter vabi uljudno pred. duhov-
ščino in s. občinstvo na ogled
svoje **velike izborne za-
loge** najraznovrstnejših

žepnih ur, zlatih, srebrnih in nikelnatih, stenskih
ur z nihalom, ur s stojalom in ur budilnic
(Weckeruhren), ur z godbo in godbenih valčkov
v lilih poliranih omnicah, raznovrstnih verižic,
prstanov in uhanov.

Gene žepnim uram so naslednje:

Najfiniješe nikelnate ure . . . od gld. 4-20 do 6 —
srebrne ure s ključem . . . 7-50 " 10 —
srebrne remonteir. ure . . . 7-50 " 12 —
ure z dvojnimi oklepom . . . 9 — " 18 —
zlate ure za dame . . . 16 — " 35 —
zlate ure za gospode . . . 24 — " 130 —
Garantiram povsem za poštenost pri meni kuplje-
nega blaga; za zanesljivost mehanizma pa eno leto
jamčim. — Cenjeni naročniki se moge prepričati, da
moje blago ni zamenjati z dunajskim tovarniškim blagom,
vzije temu, da prodajem dobro blago za res nizko ceno.
Popravila izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim
za dobro izvršbo. — Vnanjnim naročnikom postrežem po
želji z obratno pošto. 17-14 205 98-33

Ilustrovani ceniki na željo gratis in franko.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči ni-
kakih bolečin, ter opravlja vse **zobne**
operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(12) 84 zobozdravnik
pri Hradskega mostu I. nadstr.

Za osnovo glavnice posebno pripravna

4 1/2 zastavna pisma

avstrijske
osrednje zemlj. kreditne banke

pripoznana postavno kot sirotinskovarna in jamčevine
zmožna. Ista so zavarovana po pravilih s hipotekarnimi
terjatvami in vrhu tega je porok za nje akcijska glav-
nica štirih milijonov goldinarjev.

Obresti teh zastavnih pisem so brez davkov. 22
Ta zastavna pisma prodajamo brez upravnine po uradnem
borznem kurzu. 176 (2-2)

Wechselstuben-Aotien-Gesellschaft
WIEN, MERCUR, WIEN Maria-
hilfstr. 74 B.

Bitka pri Kustoci.

V tukajšnji redutni dvorani je razstavljen

plastična podoba

bitke pri Kustoci

z dne 24. junija 1866. — Razstava je odprta vsak dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne.
Vstopnina ob delavnikih 20 kr., ob nedeljah in praznikih 10 kr. 509 9-9

Otročji vozički

jako fini, močni in lepi dobivajo se pri meni skozi
leto in dan in sicer v vseh barvah, kakor radeče.
modro, sivo in olivno, po gld. 5-50, 6-7-
8-9-10- in višje po vsaki ceni do 20 gld.

Anton Obreza,

tapecirar,

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4.

Najcenejši kraj za nakupovanje
otročjih vozičkov. 537 50-1

Sarg-ovo zdravstveno oblastveno preskušeno
zobno čistilno sredstvo

KALODONT.

Dobiva se v lekarnah in parfumerijah itd. kos po 35 kr. (1419) 27

Naznanilo.

Tvrška **Frana Kathreinerja** nasledniki
v Stadlau-u, Dunaju in Monakovem nareja sladno
kavo z ukusom navadne kave in jo prodaje z mojo podobo
in fascimilo. 463 4-1

To se zgodi z mojo izrečno dovolitvijo,
ker sem se jaz prepričal, da ta sladna kava
z okusom navadne kave, nima v sebi škod-
ljive snovi navadne kave, imenovano „kofejn“.
Kathreinerjeva sladna kava ima pa to prednost, da
se lahko sleherni, naj tudi ne ljubi sladnega okusa,
odreče vživanju navadne kave in zato dobi mnogo
zdravejšo in rednejšo pijačo, katere poraba je še v
korist našemu kmetijstvu.

V Würshofenu, dne 1. marca 1892.

Boštjan Kneipp l. r.,

katoliški župnik.

10
goldinarjev

stane pri meni eden modro na peresih (Federmatratze). Ti modroci so solidno iz
najbolše tvarine narejeni, imajo po 30 dobro vezanih, močnih peres iz najboljšega
bakrenega drata, so s finim afrikom tapcirani in močnim platnenim ohiškom pre-
obljeni ter pri najtežji rabi do 15 let **nobenih poprav** ne zahtevajo. Pri
naročilih z d-žele naznani naj s- vselej **natančna** mera postelje v **notranji**
luči. — Ako se torej dobi za 10 gld. **dober** tapcirar modro na peresih,
je pač neumestno kupovati malo vredne nadomestke (kakor žičaste žimnice, slam-
nice itd.), kateri pravemu namenu, imeti **dobro** posteljo, ne ustrezajo.

ANTON OBREZA, tapecirar v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4.

Ta domača, narodna tvrška bodi prečast duhovščini in slavnemu občinstvu
najbolše priporočena za nakupovanje **žimnic, garnitur, divanov, stolov,**
preprog, zagrinjal in vsega v tapetnisko obrt spadajočega dela.

Ceniki s podobami zastoj in franko. — Mitra in poštna postrežba,
nizke cene. 536 50-1

Dunajska borza.

Dne 12. novembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	97 gld. 70 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	97 " 15 "
Zlata renta 4%, davka prosta	114 " 95 "
Papirna renta 5%, davka prosta	100 " 30 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	992 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	314 " 25 "
London, 10 funtov strl.	119 " 85 "
Napoleonondor (20 fr.)	9 " 54 "
Cesarski cekini	5 " 70 "
Nemških mark 100	58 " 82 "

Dne 11. novembra.

Ogerska zlata renta 4%	112 gld. 85 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 40 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 " — "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	152 " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	186 " — "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 20 "
Zastavna pisma	100 " 30 "
Kreditne srečke, 100 gld.	191 " 75 "
St. Genois srečke, 40 gld.	63 " 85 "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	— gld. — kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	17 " 25 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " 35 "
Salmove srečke, 40 gld.	63 " 50 "
Windischgrazove srečke, 20 gld.	65 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2790	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	95 " 50 "
Papirni rubelj	1 " 18 "
Laskih 100	— " — "

List „Mercur“.

Zanesljiva informacija v stalno obrstnih
in dividendnih papirih, važnih dogodkih na go-
spodarskem in finančnem polju, odločitelnih pojavih
na dunajski borzi.
Sveta pisma in listi brezplačno.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Ogerske promese cele gld. 4, polov. 1 in 50 kr.

Žrebanje 15. novembra! 150.000 gld. glavni dobiček.

Zemljiško-kreditne promese

à 1 gld. in 50 kr. kolek.

Žrebanje 16. novembra! 45.000 gld. glavni dobiček.